Ч. 159. (658). Львів, неділя дня 22. липня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня раз кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ піврока	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ піврока	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границею:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	34 фр.

Президент Романчук про мир і перебудову Австрії.

Дня 18. с. м. в салях товариства „Oesterreichische Politische Gesellschaft“ відбув ся дискусійний політичний вечір, присвячений питаню мира і внутрішного ладу Австрії. Запрошуючими були члени палати панів князь Бофор Спонтен, звісний учений гофрат Ляммаш та ґраф Сільва-Тарука. Інавґураційний реферат про мир на зверх і внутрі виголосив звістний з своєї пропаґанди на річ мира і самоозначеня народів увіевр. професор Фоерштер з Монахова. Запрошеними були визначні члени палати панів, провідники парляментарних ґруп, та личности з нашої дипльоматії і висшої бюрократії. Гофрат проф. Ляммаш, що був перешкодженим явитись на сім вечері, прислав дуже замітне письмо, в котрім заявляє, що сили всіх націй мусить з'осередитись для осягненя мира, а Австрія, що є мікрокозмом в собі, мусить дати примір всему світу і завести у себе міжнародний мир.

В дискусії промовляли редактор Боеснауер, посол Крек (Словінець), проф. барон Швінд, посол проф. Редліх, през. Романчук і посол Шмераль (чеських соц. дем.). На кінци одноголосно принято резолюцію, котра висловлює ся за скорим заключенем мира і за перестроєм Австрії на основах національної рівноправности і демократії.

Для нас Українців, замітне, що в тім поважнім зборі сказав нашим іменем п. Романчук. Він заявив, що слідує:

„Предложена резолюція говорить про готовість до мира на зверх і про потребу мира у нутрі держави на основі національної рівноправности. Австрійські Українці заявляють ся за одним і другим миром.

„Українські полки дали на ріжних фронтах досить доказів своєї хоробрости, одначе мир потрібен нашому народови, щоби він міг спокійно культурно і економічно двигати ся.

„Що до внутрішного мира, то австрійські Українці все обстоювали засаду національної автономії, на котрій єдино можна уґрунтувати мир між народами Австрії. Дотеперішна теоретична рівноправність народів Австрії мусить перемінитись в реальну і практичну. Почин до сего повинен дати найбільшим числом, силою, культурою і правами нарід, т. є. Німці. Як при виборчій реформі перед десяти роками посідаючі упривілейовані верстви зрекли ся своїх привілеїв та зрівнали себе політично з широкими неупривілейованими робучими масами, так тепер повинні упривилеєні нації допустити до рівних з собою політичних і національних прав иньші, доси упосліджені народи. Треба радіти, що почин до сегоднішної виміни думок вийшов з поважних німецьких кругів, яким за се всякий, хто бажає добра всім народам держави, може тільки подякувати. Маймо надію, що почин сей не піде на марне“.

Деякий діссонанс в дискусію внесла промова проф. Швінда, що виступив різько проти амнестії. Йому основно відповіли пп. Фоерштер і Редліх.

Від сих зборів вийшов також почин заложити орґанізацію для пропаґанди ідеї рівноправности народів.

Виходім на праву дорогу.

Трилітний час війни для українського населеня Галичини — як трилітний страстний хрест недолі, лишає ся поза нами. На порозі нового, дальшого лихоліття — якіж то настрої огортають нашу суспільність? Наближає ся нова осінь — зима, наростають нові турботи, приходять і численні нещастя. Лихі прочуваня заповідають, немов то і за сим разом не відійде від рідного краю чаша гіркої долі, не перестане доконувати ся зло душегубства, не затихне плач сиріт, а тріюмф божевіля буде дальше гасати між народами кривим, безконечним танцем.

Чи однак лиш наріканя або які злословленя судьби заповнять наші почуваня? Чи наша вдача дасть ся погодити з вимогами новочасних обовязків народного житя, де допускають ся всякі иньші почуваня, а лиш не пасивність або не резиґнація?

Що правда, під впливом подій, доконуваних від кількох місяців в метрополії українських городів, не можна вже і в нас Галичан говорити дословно про пасивність або резиґнацію серед інтелїґентної верстви.

Велику благодать духа пересилають нам дорогі земляки під важкий час, благодать духа власного достоїнства, відкрите таланту не лише в надрах рідної землї, але й в гордощах рідної свідомости, в пречудних дарах народного ґенія, що ось будує свій власний суспільний і державний розум, що твердим молотом кує гетьманський а грізний боєвий шолом.

В такім часі немислима є резиґнація, навіть по наших галицьких закутинах. Не мислимо стає дивити ся на нещастя, на фізичні і духові потреби народу із навикного становиска фаталізму, немислимо є, як вже не явно, то бодай в скритій пасивности вірити в се, що „вже сам інтерес“ чужої політики не віддасть нас на поталу военного виснаженя. Немислимо є не бачити по трьох важких літах, що для народного доробку має вартість такий лише труд і така запопадливість, яку таки зараз на місци коло близшої і дальшої страждаючої громади розвинемо.

А коли дійсно будемо недопускати з причини власних занедбань безпотрібних, ніким від нас не вимаганих втрат, коли хоч трохи заспокоїмо нашу горожанську совість, тоді і віра в нас зродить ся, віра, що повстане власна рідна сила народна, з котрою всі чужі сили стануть до рівноваги.

З якимиж проте настроями, чи може красше предиспозиціями стрічає наша суспільність новий період военного лихоліття? Із тихомирного тону нашої опінії, із слабо вже надроблюваних реклям ненадробленої ширшої праці не може пересічний український читач ґазети виробити собі сякого такого образу, не говорім, про стан наших справ, але про біжучі потреби народу хотяй би навіть такі, які вони є.

Нічого проте не буде в тім дивного, коли скажемо, що так як колись рутенській щирости бракувало доброї волї, так тепер щирій українській волї недостає подекуди доброго розуміня народних обовязків, доброго новочасного розуміня, розповсюднюваного в ширших кругах інтелїґенції.

Того розуміня треба в нас десь аж з „кінця“ шукати, якусь з тим фільософію зводити.

В понятю „розуміня“ заміщує ся якась думка, думане, якась праця людського ума, в понятю „обовязок“ заміщує ся щось з етики, щось з суспільної і народної моралї, щось таке, чого не зрозуміє навіть високий шкільний чи судовий урядник, коли він субальтерно думає, а вже найменше зрозуміє се нехай що і незле зманерована одиниця, як що вона є, перепрашаю за слово, дрантива по характері. Коли виголошуємо слово „обовязок“, то мимовільно ассоціюємо до понятя рівноваженя якоїсь справедливости і правости також понятє руху, енерґії, діла, ассоціюємо щось, що виключає пасивність і бездільність. Колиж н. пр. всяка хрещена одиниця має обовязок сама щоденно обмивати ся, а що кілька днів скупати ся, то о скілько більше обовязком цілої новочасної нації є очищувати ся із всякого прилюдного галапасництва, із всяких власних орґанічних випарів, не давати розвинути ся якійнебудь нехарактерности.

Легко се однак декому може й скаже ся, обовязок... обовязок. Чим тут нищити язву розпаношеня меншевартности в цілій суспільности, чи в прилюднім житю, голим пястуком, збожеволілим песимізмом, утечею в приватне житє, чи еще чим иншим? Сильні народи мають на се раду, мають люксусові улаштованя для відсвіженя орґанічних сил народу, мають не ґрафоманську критику, що там критика — вони мають уладжене системи, в якій живуть, мають автоматичні форми, які за 5 мінут викинуть поза скобки кого хочете, президента міністрів, чи яку меншу „штуку“ з суспільного орґану, як що заходить не компромітація, але попросту неподобане ся громаді. Чи в нас в галицькій громаді є який усрій здорового внутрішного житя?

Питоменність нашого власного громадянського ладу в Галичині, форма нашої орґанізації походить ще з ери дитинного ставленя перших кроків, з вузесенького круга задач, з атмосфери благословенно родинної ідилії, якою віддихала ціка суспільність.

Ще в часах ідилії зачали появляти ся формації. Формація сілюрська, девонська нашої суспільної „ґеольоґії“ йшли одна за другою так скоро по собі, що між найзнаменитшими членами народу знаходимо нині і таких, що памятають Адама та Еву. В часах їх молодости появляли ся в воздусі ще діязоли—відступники, яких пожерала російська земля, але понятє гріху було незвісне, бо суспільний гріх переважно не приносив користи, робив ся в несвідомости, на очах громади, прощав ся всім як малолїткам. Сьогодня по скорих переходах в поважний вік зрілости, ми живемо в суспільній ситуації, в якій царствує від молодости лїт утаєна анархія, сьогодня гріхи мають можність перейти в грізні народні злочини, можуть доконувати ся хронічно і безнастанно, а то ще й так, що невинні не бачать ґенези, розмірів і грози народних шкід, а з винних одні не мають понятя, другі удають, що не мають понятя, як дуже, а як непотрібно грішать.

Спитаймо ся тепер істориків законів, що то значить моральна анархія, спитаймо добрих лїкарів, що значить задавнена, конституційно-орґанічна хороба, коли в додатку хорий не знає і не хоче знати про свій стан, коли з немилим лїком, або з немилим лїкарем порадить собі без етики, без моралї. Чи-ж на очах цілої суспільности не відбуло ся недавно, перед самою війною громадне „укаменоване“ проф. Грушевського, за великі „провини?“

В страшнім часї лихоліття, треба нам великої відпорности, треба зовсім новочасного розуміня обовязку: ратувати живу народну силу, ратувати від зовнішних нещасть і від знидіня під галапасництвом розрастаючим,

В таких часах треба бистрої оріентації і рішучости, а коли там десь доводить ся воскресати нашому укаменованому лїкареви, треба тут скоро переходити в яку епоху тезеїв, гераклїв, хто нехай бє смоків, хто най пустить воду до загороди Авґія, хто нехай гидру опінії розриває, або ще красше, яких молодих прометеїв між студентством шукає. Я би поки-що лише спитав ся прилюдно, чи не знає хто, де поділо ся кількадесять приватних учителів наших ґімназій, хто там з них мав іспити, докторати, ревну та ідейну службу, хто жінку і діти, хто там з них жиє, та чи хто з них побирав в часї війни яку платню. Чи таке питанє має звязь з

понятєм народної чести і свідомости, чи входить в обсяг нашої шкільної політики?

А що до начального питаня, як в часах руїни, нещасть і при страшнім упусті народної крови прийти до скорого здоровля і внутрішної сили, що зробити, щоби під час надходячих, історичних рішень появити ся між живими народами, то треба ще перед тим зробити так, як один старинний фільософ, себто вибрати ся в білий день з запаленою свічкою на міську площу, а коли гурма людий спитає, чого українсько-галицька прилюдна думка шукає, треба відповісти: hominem quaero, чоловіка шукаю!

Ю. Гірняк.

З священичих справ.

В реколекціях, виголошених перед великоднем с. р. для клиру, розвинув духовник Куницький між иншим також вірний образ відносин, які панували в давнійшім духовенстві а в нинішнім. Шкода, що сей образок не появив ся в нашій „Ниві“, а то міг би був дати ширшим кругам клиру добре зеркало нашого житя і послушности в деяку науку. Іменно сказав там бесідник (оскілько собі пригадую) таке: Давнійше йшли в духовний стан понайбільше священичі сини, котрі вже від малку переймали від своїх отців і свояків духа і давні традиції духовного стану.

В часі богословських наук були радо витані в священичих домах, гостили в них заєдно і уважались всюди як члени одної родини, а через таке общене з старшим клиром набували ще більше станового досвіду, а крім того товариської оглади і значної мудрости житя. За сим заключали вони лиш у священичих домах свої подружа, котрі були і для них самих і для їх духовного стану найбільше відповідні.

Наслідком того творило наше духовенство одноцілу характерну і солідарну фаляніґу, котра йшла в однім напрямі і представляла поважну силу. Всі, що тямлять ті відносини, висказують ся о давнім духовенстві з всякою почестю. Та зовсім инший образ представляє духовенство в теперішнім часі.

В духовний стан вступає мало священичих синів, а горнуть ся переважно діти з других станів. Розуміє ся, вони не виносять з дому давного нашого традиційного духа, а мусять витворювати собі його самі, через то і відбиваєсь в нинішнім духовнім житю і поведеня велика ріжнообразність. Дальше пішли річи так, що нинішні алюмни мало бувають в священичих домах, а через те не користають з практичної школи старших душпастирів, — за сим не мають біднійші з них нагоди познакомитись з товариськими формами, пізнати більше світ, а відтак заключають нераз супружні мезаліянси, котрі ні для них ні для стану не суть корисні. Розуміє ся при таких обставинах упала тепер давна одноцілість, солідарність і тісна звязь в нашім духовнім стані, котра не виходить на добро ні поодиноких священиків ні церковної справи. Показавши такий невідрадний образ нашого нинішного житя взивав о. Духовник старші круги клиру: щоби **не замикали своїх домів** перед богословами, хочби вони з біднійших родин походили, щоби старались пригортати їх всюди до себе і вводити їх в духа і житє священичого стану!

Сі слова поважного о. Духовника, хоч і недоглядно і лиш коротко тут переповіджені, прийшли мені на гадку, коли почув на днях, що значне число алюмнів лишає ся у Львові на час ферий, позаяк не мають куди виїхати. Звісно, многі сторони заняті неприятелем, другі находять ся на боєвих лініях, отже годі туди дістатись.

Не треба казати, як прикре положене сих молодців. Нинішний семинар — по занятю давного на військові ціли — такий тісний і невигідний, без города і воздуха. В нім дусились вони вже два роки, а тепер мали би мучитись тут ще й в часі ферий!

Справді, пожалованя гідні ті молоді люди не тільки відтяті від своїх родин, але й засуджені ще на поневільну вязницю!

І чи не найшлась би у нас на те рада? Мені звенять слова о. Духовника: братя, не замикайте своїх домів перед молодими богословами! Чиж не найшлись би у нас священики, що могли би запросити по одному богослови до своєї хати?

Правда, кажуть, час тепер тяжкий. Алеж вимоги тих молодців були би дуже скромні, тим більше, що і в семинари не мали вони при теперішній дороженечі гараздів. Вони вдоволялись би найменшим (молоком, яриною) і чулись би щасливі, коли-б могли на свіжім воздусі і свободі відітхнути, тай найти приязне серце. За се мали би дотичні священики деяку розривку на селі а може й поміч в дечім, а вже найважнійше, що затіснювали би сим звязь тих молодих людий з цілим духовним станом.

Певно, що сю прислугу могли би найлекше віддати священики живучі на ширшім воєннім терені, а то задля лекшої комунікації. — Але можлива поміч і на вузшім терені, хоч би прийшлось дотичним кандидатам пождати трохи на перепустки.

Піддношу сю справу в добрій вірі, надіючись, що інтересовані не прогнівають ся, тай що в нашім духовенстві найдуть ся люди теплого серця. Гадаю, що охочі священики можуть в сій справі звернутись з запитом до Всч. Ректорату у Львові (ул. Коперника ч. 36), котрий вкаже відповідних молодців.

о. А. С.

Війна.

Здобуте Золотої Гори.

Бюро Вольфа доносить:

БЕРЛІН (Ткб.) Спровоковані російським нападом між Дністром і Карпатами наші війска відповіли 19. липня протинаступом на полудне від горішного бігу Серету. Підприняте удало ся. По артілерійським приготованю наших і австро-угорських батерій, яке вже досвіта заподіяло великі шкоди серед ворожих війск, наші війска коло 10 год. рано заняли потрійні лінії російської оборонної системи між горішним Серетом і Стрипою і переломили їх. Вже о год. 9·30 був у наших руках горб Золота Гора 400 м. високий на північ від Зборова.

3.000 бранців, 10 гармат.

Погідний день сприяв наступови, російські ряди відступали в панічнім страху. Їх втрати в становищах і потім від нашої погоні були великі. Вже в кілька годин можна було начислити 3000 бранців і 10 здобутих гармат.

На Броди і Тернопіль!

Протинаступи Росіян по обидвох боках цілої Стрипи і коло Залізців відкинено з великими втратами для ворога. Наше ліве крило посунуло ся здовж горішного бігу Серету по багноватім терені порозриванім численними озерами, а праве крило поступало здовж зелізничої лінії Зборів—Тернопіль і переступило лінію Залізці Олїїв і перебило російський фронт на глибину 15 км.

Кілька наших штурмових кольон осягнуло значні користи коло Бишок, Конюхів коло Бережан і на полудневий захід коло Бродів, всюди переломано становища неприятеля і всюди взято велике число бранців.

Коло Сморґоня від 19. с. м. в полудне і від самого ранку 20-ого оживлена огнева боротьба.

В Карпатах боєва діяльність значно скріпила ся.

Погоня.

На сході війска наші між Серетом і Стрипою напирають сильно на уступаючого ворога.

Російська офензива.

ЖЕНЕВА. Відомости про частинне відступлене російских війск викликали в Парижи велике вражіне. Говорять про зраду, котра се спричинила. „Herve“ накликує в своїм дневнику управи армій коаліції, щоби сильними наступами на західнім фронті прийшли з помічю Брусіловови. Слід запримітити, як сильне вражіне на зденервовані маси мусить зробити поражене Корнілова, котрого марш на Львів заповідано вже як триюмф. „Руськая Воля“ пише, що успіхів Корнілова треба ожидати тільки тоді, коли инші ґрупи війск ґенерала Гутова перейдуть до офензиви. Тепер офензиву на фронті 150 кільометрів від Зборова аж по Карпати виконують тільки ґрупи війск ґенералів Єрделього, Черемісова і Корнілова. Тепер повинні взяти участь в офензиві ґрупи війська, що стоять більше на північ, в відтинках Броди, Володимир Волинський, Ковель і Пиньск і запевнити російському війську значні а скорі користи. Коли би одначе остали в дефензиві, то три ґрупи війск, що ведуть тепер офензиву знаходили би в дуже труднім положеню і моглиби бути змушені до відступленя.

Великий успіх союзників коло Золочева.

Російська офензива, яку так бундючно розпочато й солено людською кровю переплачено, можна сказати, найшла свій конець в самому зачатку. Скорше, чим ворожа військова управа надіялась, наступила протиофензива осередних держав, якої плодом являєть ся пролім під Золочевом дня 19. с. м. Поки що знаємо про те лиш стілько, що подає телеґрама марш. Гінденбурґа, післана німецькому канцлерови.

Після слів Гінденбурґа, пролім сей мав вже в значній части вирівнати втрати в людях і в терені, понесені підчас наступу Брусілова. Дальшим наслідком пролому буде те, що російська військова управа буде приневолена посунути свою армію значно на схід.

Та ще важнійшими будуть політичні наслідки нашої протиофензиви, яких вже перші ластівки показались в Петрограді, тім вулькані розгнузданого житя. Револьти, вуличні оружні демонстрації, виступи проти тимчасового російського правительства, се нічо иньше, як лиш реакція проти теперішних потентатів в Петрограді, які обіцянками побіди пхнули — чи не в останнє — міліонові маси народу на кровавий тан.

Виходить звідси таке, що „слюсар завинив, а коваля повісили“. Всім відомо, що невдала російська офензива, се діло тріюмвірату: Рот, Буханан, Томас, тимчасом овочі збирати-муть ті, що стали жертвою його.

Велике вражіне зробила наша протиофензива в Парижи, де на вістку про частинний відворот російської армії недавно ще розентузіязмовані Французи підозрівають у невдачі зраду. Та ще більший їх страх тому, що пораженє викличе необчислимі наслідки у внішному положеню Росії. Під з головком „Помочи для Росіян!“ закликає Герве в своїому орґані „Victoire“ військову управу антанту, щоб сильнійшим напором на західному фронті улекшила положенє Брусілова.

Не виключене, що у Фляндрії зачнеть ся живійша воєнна діяльність, як з другої сторони не виключена від тижня заповіджена офензива на румунському фронті, та чи принесе які успіхи коаліції, покаже будучність.

Замах на Керенського.

Бюро Райтера доносить, що в Полоцьку виконано невдалий змах на Керенського.

Протестуючі бунти в російській армії.

БЕРЛІН. „Lokalanzeiger“ доносить зі Стокгольму; Помимо воєнної пропаґанди тимчасового російського правительства війско насильно протестує проти замірів імперіялістичних кругів. Коли школа юнкрів в Петрограді уладила маніфестацію на річ офензиви, третий запасний полк кинув ся на юнкрів і розбивав голови кольбами крісів. Хоругви з написями: „Нехай живе Керенський! Нехай живе Брусілов!“ спалено.

На Невськім проспекті побито відділи військових самоходів. Полки московські і фінляндські телеґрафували, щоби петроградські відділи доповняючі не пішли на фронт. Коли в Москві перед будинком відділу Ради роб. і жов. мала відбути ся маніфестація за офензивою, товпа перешкодила тому.

Російські війска опустили Атос.

ЛЮҐАНО. (Ткб.) До дневника „Matin“ доносять з Атен: Російські війска, що обсадили гору Атос, на приказ даний з Петрограду віддалили ся звідти.

Мирове посередництво папи.

ЦІРІХ. „Züricher Post“ доносить з Риму, що папа в найблизшу річницю вибуху війни каже оголосити нову ноту з новою мировою предлогою.

БЕРЛІН. Після „Vossische Ztg.“ центр на порученє папи заявив згоду на мирову формулку провідника соціялістів Шайдемана. До сього додає католицький орґан „Bayerischer Courier“ на основі найліпших інформацій, що папа Венедикт не є прихильником резиґнаційного мира на взір пропонованого Шайдеманом, але від самого початку за справедливим миром на основі порозуміня.

НОВИНКИ

— **Відень чи Львів?** Пише нам один визначний громадянин: Читаєш і годі з дива зійти: ось така то „орґанізація“ у Відни ухвалила своє вотум недовіря такому то послови, иньша висказала неґодоване всім послам. збори української молодіжи... у Відни „рішили“ основно, як має виглядати порозуміне народів, представники (хто їх вибрав представниками?) учителів всяких шкіл,. у Відни рішили, як має виглядати... „Загальна українська культурна Рада“..! рівнож у Відни. Що се? Чи ціла Австрія замінила ся в Україну а серцем нашого житя став Відень?

Ні, панове, досить того! Се галас комара в порожній бутилці, виплив душної віденської атмосфери в тім мікрокозмі, яким є наша еміґрація в часі війни. Разом з тим се меґальоманія: вам здасть ся; що ціла Україна се ви а ми тут, в краю, читаємо і дивуємо ся відки у вас така сміливість і таке засліплене? Таже між вами є люди і то багато, які від 1914 р. не бачили, як виглядає українська хата, забули як говорить наш селянин, як вбирає ся, що їсть, а найважнійше, ви забули, як він плаче. І ви хочете, щоби ваш голос уважати за голос суспільности? Гов, панове! Ви є поза нею! Ви відорвані від краю і ваші ради і наради нам ні по чому. Досить того, що затрудняєте комітети для виселенців — не робіть же бодай галасу!

В краю, де не поглянь, нужда, кривда і безпомічність бідного народа а ви... у Відни радите! Є повіти, повітові міста (не говорячи про села) де нема одного інтеліґента, щоби порадив бідного селянина,

радите у Відни! Гонять жінок і дітий за песю плату на панський лан а ви.. радите у Відни! Тисячі дітий гинуть або винародовлюють ся без опіки а ви... радите у Відни! Можна би се писати без кінця.

І хочете ще, щоби ми вам приплескували? Верніть там, де ваш обовязок бути а знайдете тілько правдивої праці для України, що вам не схочеть ся більше диктувати суспільности її думку, а за те, що дотепер робили, вам самим буде стидно. А як не хочете або не можете вернути до краю і заняти ті міліони опущених народних позицій, то прийміть бодай одно до відома: Тут Україна австрійська, а Львів її серце, прислухуйте ся пильно, який звідси іде голос, лишіть ради і наради тим, котрим нарід дав право до сего, а самі не признавайте ся навіть. що ви ще у Відни. — Посторонний.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** На засіданях історичної секції 14. і 23. червня і 17. липня зреферовано слідуючі праці: 1) др Ст. Балей, Відношене осудних почувань до наставлень; 2) др Т. Вінковський, Предтеча університету ім. ціс. Франца у Львові, — з нагоди 100-літного ювілею основаня львівського університету; референт збирає докази, що ново оснований університет не стояв у ніякій звязи з давною єзуїтською колеґією. 3) В. Гнатюк реферував для „Матеріялів до української етнольоґії“ опис родин і хрестин на Гуцульщині Шекерика—Доникового, опис весільних обрядів Ів. Волошинського, Тарасевського і Коломийченка, похоронні звичаї і голосіня в Городенщині Ів. Волошинського. 4) Іван Голійчук до питаня про княжий титул Мазепи подав непубліковане дотепер прошене гетьмана до цісаря о надане князівства римської імперії і дав нове освітлене сїй справі. — Фільольоґічна секція вибрала дійсними членами: Івана Стешенка, письменника в Київі і дра Іван Зілинського, ґімн. проф. у Львові. — Виділ Товариства на засіданю 13. липня приняв до відома, що родина Крипякевичів передала Товариству 700 к. на премії ім. дра Петра Крипякевича за праці з поля візантиністики (візантійська література, історія Візантії, зносини України з Царгородом) і конкурс на першу премію в сумі 500 к. має бути оголошений зараз, з реченцем до кінця 1920 р.

— **До глави: Ви маєте леґіони, а ми маємо міліони“.** Від довшого часу вела львівська поліція доходжене, щоби викрити торговлю контрольними картами споживними. Щойно оноді случай позволив їй відшукати і припинити се широке підприємство.

Як відомо президентом для виживленя Львова є п. Шляйхер, який створив собі відповідну бюрову машину, у якій, як легко догадатись, більшість працюючих се доньки Ізраїля. Між тими доньками була й панна Рузя Аптовіцер, яка не лиш постійно працювала в бюрі, але й постійно забирала з бюра пачки контрольних карт, які опісля продавала по високих цінах. Помислова п. Рузя Аптовіцер мешкала з родичами при ул. Панській ч. 12 і тут саме була „централя“ продажи карт. Оноді зголосила ся в „централі“ пані Марія Нешова з наміром купити пару карт, та дивним дивом стрінула ся з відмовою. Се довело до конфлікту. П-ні Нешова мабуть втаємничена в справу, засіла ся коло дому де містила ся „централя“, догадуючись, що підприємство Аптовіцерів в побоюваню перед поліцією, схоче сховати запас карт. І не ошиблась. За пару хвиль взріла Аптовіцерів, що виходили з хати і в шкіряній торбі несли якесь таємниче добро. Не надумуючись довго веліла їх пані Нешова арештувати. Даремно батько, мати і донька просили ся, а навіть давали жовнярови 270 корон, щоби їх лиш пустив, п-ні Нешова вперла ся і жовнір мусів відвести цілу родину Аптовіцерів на поліцію, де переведено слідство. В шкіряній торбі найдено 63.170 корон, 930 хлібових і 400 мучних карт, кромі того в портфелю бідного Аптовіцера було 438 корон.

В слідстві стверджено, що функціонерка бюра хлібових карт пна Рузя Аптовіцер вела пару місяців торговлю хлібовими картами, котрі зручно в циратовій торбі приносила з бюра до дому. Се вже друге викрите обманство апровізаційне у Львові — а кілько ще не викритих?

— **Відзначене Українця.** П. Фелікс Соколовський окружний інспектор шкіл в Стрию зістав відзначений воєнним хрестом за цивільні заслуги. Торжественне декороване відзначеного відбуло ся 12. липня 1917 р. В богато зеленею і цвітами прикрашеній сали виділової школи зібрали ся представники духовенства державних і автономічних властий та учительство. Перший промовив управитель староства радник Чепелевський, підносячи заслуги декорованого, почім припняв йому відзнаку. Іменем учительства промовив по польськи і українськи сеніор стрийського учительства дир. вид. школи п. Ст. Левицький, бажаючи декорованому, щоби коли по найдовшій службі буде переходити в стан супочинку, дістав до тої відзнаки найкрасші бриляити, а то слези жалю підвласного йому учительства. Від духовенства промовив о. кан. Цісло. Відзначений зложив на руки рад. Чепелевського по польськи чолобитню і подяку Монарсі за відзначене а зібраним за участь в його святі та учительству по українськи за вшановане його тим обходом, впевняючи, що буде далі совісно працював для добра школи і учительства. — К.

— **З російських днів Калуша.** Під таким заголовком читаємо в Now-ій Reform-ї: Від особи, що перебула останну кількадневну російську інвазію в Калуши, дістаємо такі інформації про короткотревалий побут Росіян в тім підкарпатськім місті. Отже передовсім треба ствердити, що поведене свобідної революційної армії перевисшало під зглядом дикости і жорстокости найгірші вибрики царських військ. Се пояснеть ся фактом, що в російських військах, котрі дійшли до Калуша, славянських живел було розмірно дуже мало. Переважали Татари і дикі азійські племена. — Цілий Калуш спалений з виїмком середини міста, котру зате

зрабовано і знищено, бо російська управа позволила своїм татарським військам погуляти. Вони користали з того поспішно, рабуючи, насилуючи богато жінок і мордуючи. Аптеку спалено. В костелі закватерувала ся (по приміру „западників“ — ред. „Укр. Слова“) російська кавалерія з кіньми. Жидів, що остали в Калуши, вивезено до Станиславова. Про фурію, з якою рабовано, свідчить факт, що кільком нещасним пообтинали салдати пальці з перстенями. Новістю, що армію свобідної Росії відріжняла від царської, було те, що до Калуша, проти принятому у всіх арміях звичаєви, увійшов по перших стежах штаб і команда дивізії та телефоністи. Доперва значно пізнійше за ними увійшли війска. Взагалі в часі цілої офензиви офіцири без ріжниці ранґ мусіли наступати на переді. Инакше полки відмовляли послуху. Дня 16. с. м. Калуш заняли знов союзні війска. Росіяни опустили місто вже в неділю 15. с. м. по полудни.

— **„Сільський Господар“ комунікує:** Минулого місяця видала Централя для відбудови краю обіжник до повітових виділів, в якім заявляє готовість прийти з грошевою помічю при зарівнуваню стрілецьких окопів і ровів. В сій роботі мають бути причасні повітові виділи, які мають обовязок до 15. с. м. предложити спис окопів і ровів, вже засипаних і ще не засипаних. В списі має бути зазначено, чи засипаня довершив власник землі своїм коштом, чи вчинили се жовнірські робітничі відділи. Опісля вишле централя до відносних повітів своїх відпоручників, які разом з відпоручниками повітових виділів помірять рови і окопи та означать кошт засипаня, зглядно там, де засипаня довершено, встановлять в порозуміню з віродостойними свідками відшкодоване для власника землі, що своїм коштом підняв ся був сеї роботи. Всякі кошти засипаня будуть виплачувати повітові виділи з фондів Централі відбудови, на сю ціль призначених.

— **Посол Сінґалевич про еру ґр. Штірка.** Як звісно п. Сінґалевич є автором німецької брошури про вилучене Галичини, де акти, підготовлені здавна ґр. Штірком, приписує на силу дру Кербером, що — як звісно — в останній редакції вставив в акт про вилучене Галичини слова „в законодатній дорозі“, чим сотворено неаби яку перепону його переведеню в житє. Натомість про еру ґр. Штірка говорить п. Сінґалевич на стороні 40. сеї брошури таке:

„Прийшла війна. Українці ішли на неї з найкращими надіями. Сподіючись визволу своїх братів, піднесли вони також свої давні домаганя про поділ Галичини як своє мінімальне домаганє у визволеню народів. Се була природна річ, що отсе їх домаганє найшло в австрійського правительства радий послух. І се не був ніякий припадок, коли в двох перших роках війни шеф австрійського правительства міг дати заступникам Українців відкрите приречене, що за згодою корони Галичина має бути поділеною“,

Виходить: Штірк був добродієм і опікуном українського народу в противенстві до „ворога“ Кербера. До сего належить пригадати, що так той сам ґр. Штірк як барон Буріян заявили кількакратно так перед мнимим „приреченем“ ґр. Штірка як і вже по нім повним президіям „Українського Клюбу“ як і „Загальної Укр. Ради“, що о ніякім поділі краю нема мови, а бар. Буріян додав, що о мнимій згоді корони йому нічо незвісно.

До речі буде пригадати тут і звіт реселяції през. Білінського з вересня і жовтня 1916 року.

Супроти останньої промови п. Сінґалевича, де він згадав Штірка вже як не „приятеля“ Українців, трудно одначе зорієнтуватись, що властиво думає п. Сінґалевич про него. Чи не є то знов новий курс у п. Сінґалевича супроти очевидного банкроцтва курсу, до якого не останньорядних адгерентів він до недавна належав?

Чи одначе можна брати на серіо отсю скаканину від звісних протестів в „Słow-i Polsk-im“ до Штіркового табору, від сего знова десь у крайні радикали? І варта би прослідити психічні пружини, що спричиняють таку скаканину. А щоби то було, якби — не дай Боже — парлямент знов розігнано?...

— **Ц. і к. Уряд воєнної помочи у Лінцу** заложив воєнний музей, в якім мають бути збирані всякого рода воєнні прилади, оруже, стрільна, предмети походячі із добичі і т. и., опісля мундури і відзнаки, пляни, важні військові прикази, фотоґрафії, публичні оголошеня, (мобілізація, покликаня, оповістки Червоного Хреста, Уряду воєнної опіки і т. и.), артистичні воєнні оповістки (в справі воєнних позичок, воєнної опіки, Червоного Хреста, воєнних вистав), воєнні образи, марки, воєнні картки з видами

книжки і музичні твори, як також брошури воєнного змісту, господарські твори, картки побору споживних средств, воєнні нариси, образи і инші ґрафічні праці. Дохід з того музея є призначений для інвалідів. Ц. і к. Уряд воєнної помочи у Лінцу звертає ся з зазивом до інтересованих, аби в цїли поперття тої патріотичної і просвітної акції надсилали находячі ся в їх посіданю висше наведені предмети в хосен Музея. Запримічає ся, що жертводавці можуть застеречи собі право власности до надісланих предметів.

— **Таємничий винахід Едісона.** Голяндське бюро Nieuws доносить з Вашинґтону, що Едісон займає ся тепер будовою фабрики, яка має бути окружена високими мурами. Фабрика та буде затруднювати 1000 робітників, що будуть мусїли зобовязати ся до замешканя фабрики протягом 10 місяців без удержуваня яких небудь зносин з внішним світом. Іде тут о довершенє якогось нового таємничого винаходу, котрий, як кажуть, має бути найсильнійшим воєнним середником, який взагалі доси винайдено.

— **Розвязанє 11-ьох полків в Росії.** З Гапаранди доносять, що російські власти розвязали 11 полків ґренадирів, які не хотіли йти на фронт.

— **Цар недужий?** Часописи доносять, що у царя показало ся помішанє змислів. З боязни, що цар схоче поповнити самоубийство, окружено його чуйною опікою.

— **Американська преса за війною.** Американська преса, обговорюючи внутрішну політику Німеччини, каже що війна не покінчить ся через виборчу реформу, але через цїлковите пораженє німецького оружя. Преса взиває отже до енерґічного веденя війни.

— **Зимова кампанія сумнївна.** В військовій комісії француського сенату заявив міністер війни Пенлев на інтерпеляцію Клемансо'а, що держави коаліції не перевели ще ухвали що до зимової кампанії. Всї зарядженя видані на зиму, мають евентуальний характер.

— **Воєнні видатки Німеччини.** Німецький парлямент стоїть перед рішенєм предложеня воєнного кредиту в сумі 15 міліярдів. Після найновійших пояснень німецького секретаря скарбу Рокдерна, від лютого до мая с. р. виносили воєнні видатки місячно 3 міліярди марок, значить 100 міліонів денно. Як великі були видатки в першій добі війни, не відомо. В 1915 р. значить в другій добі війни — виносили видатки 2 міліярди місячно, або 68 міліонів денно.

Розложивши їх на цїле населенє, випаде 1 марка денно на голову. Ліпше дещо стояла справа в червни 1916 р., коли то мимо марнованя амуніції в боях під Верден, видавано місячно не більше 2-ох міліярдів, а навіть був час, коли видатки були менші. Від жовтня 1916 р. до січня 1917 р. видавано місячно 2776 міліонів марок. В се вчислено 518 міліонів марок підмог для родин жовнірів так, що властивий місячний видаток виносив 2646 міл., а щоденний 90 міл. марок.

Тепер зі зростом воєнних підпринять ростуть і видатки, осягнувши поки що суму 3-х міліярдів марок місячно, а разом з тим ідуть і проценти в гору, збільшаючись кождого місяця о 150 міліонів марок.

Подаючи отсї цифри, Frankfurter Ztg. домагає ся трохи ощадности в воєнних видатках, бо в часї, коли вони так непомірно виросли, приходи стоять на місци. Щоб вирівнати бодай в части ріжницю між приходами й видатками держави, домагаєть ся Fr. Ztg. оподаткованя воєнних зисків.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 22. липня 1917.

Нині: 22. липня гр.-кат. Пр. м. Панкратія, римо кат. Маріи Маґдал.

Завтра: 23. липня гр.-кат. Антонія Печ., римо-кат. Аполінария.

○ **Засїданє членів** „Покріпляючої Стацїї" відбуде ся 23. VII. 1917. о 5 годинї вечерен, ул. Бляхарська ч. 11, I. п. — Просить ся о численну участь Видїл.

○ **Заряд Тов. Марійського** пригадує, що дня 24-го в день Заступницї Товариства відправить ся Служба Божа о год 8 і пів.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 21. липня 1917.

На східнім фронті:

Контратак союзників між Стрипою і Серетом увінчав ся повним успіхом. Наші війска перейшли вже лінію Кудобиці-Оліїв-гостинець до Залозець с. є. находять ся на 15 км. поза переломаним ворожим фронтом. Страти Росіян є тяжкі і кроваві, а наші малі. Між 3000 полонених находить ся 83 офіцирів; здобуто також 10 армат. Побіч Баткова заатакували сильнійші російські стежі становисько нашої сторожі; їх відперто огнем піхоти і по борбі на ручні ґранати.

О Новицю йде дальше борба яку підсичують зглядно свїжо спроваджувані російські резерви. На сугорбі коло тої місцевости держить ся ворог з диким упором та старає ся енерґічними протинаступами відзискати втрачений стан посїданя. Се є причиною кількох сильних наступів на Новицю, які без виїмка відперто, причім наступаючі понесли тяжкі втрати. В Румунії і на карпацькім фронті ворожа артилерія, якої діяльність хвилями змагаєть ся, стріляє часто набоями, що виділюють ґази.

Шеф Ґенерального Штабу.

З німецького звідомленя.

Фронт баварського князя Леопольда:

Наша діяльність наступаюча пішла по намірам. За уступаючими скоро російськими силами, з яких лиш частини ставали до борби, перейшли наші відділи в завзятій погонї в 40-км-овій ширинї гостинець Золочів—Тернопіль по обох боках Озірної. Де ворог зупинив ся, там його відкинено скорим приступом. Як в попередних роках, дорогу, якою йшли Росіяни, звіщають горіючі села і великі спустошеня.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.